

AXEL RYE CLAUSEN ►► Det kan godt være, vi ikke siger, at det er et Luther-citat, vi trækker frem i undervisningen, men vi får lov til at formidle selve sagen

I Cambodja er Luther stort set ukendt

Vi skal ikke plante lutherske kirker, men styrke de kristne, fortæller missionær Axel Rye Clausen

AF KARIN BORUP RAVNBORG

Cambodja er det nyeste af LM's missionslande. Det er også det eneste af dem, som ikke har en egentlig luthersk kirke – eller for den sags skyld andre kirkelige retninger.

Hvordan er man så luthersk i et land uden tradition for luthersk kristendom? *Tro & Mission* har spurgt Axel Rye Clausen, der sammen med sin kone, Annelise, har været missionær i landet, siden LM begyndte sit missionsarbejde der i 2003.

Det lutherske arvegods
Missionærparret brugte de første år på at opbygge relationer til samarbejdspartnere i landet, og som underviser på bibelskolen i Phnom Penh opdagede Axel Rye Clausen, at mange elever ikke vidste meget om helt grundlæggende kristendom. "De havde intet kendskab til den apostolske trosbekendelse, som ellers giver en basis for, hvad kristendom er."

Derfor indgik han et samarbejde med en oversætter på skolen om at få oversat *Luthers lille katekismus* til khmer med trosbekendelsen og Luthers forklaringer til de ti bud.

Senere fik han oversat bøger af Rosenius – samlingen *Om syndernes förlåtelse* og et uddrag af Rosenius'

andagtsbog, som han i dag også bruger til at undervise kristne på bibelskolen i Siem Reap i det nordlige Cambodja.

"Det kan godt være, vi ikke siger, at det er et Luther-citat, vi trækker frem i undervisningen, men vi får lov til at formidle selve sagen," understreger han.

Iver for evangeliet

Der har været en luthersk kirke i landet – Evangelical Lutheran Church of Cambodia. Men den blev opløst for nogle år siden.

Det, at der endnu ikke er en etableret luthersk kirke i landet, kan være en fordel, mener Axel Rye Clausen.

Han og Annelise har tidligere været udsendt for LM til Tanzania – et land med en længere luthersk tradition og en stærkt funderet luthersk kirke.

"I Tanzania er det kun de lutherske præster, man kan indbyde. Sådan er det ikke her. Vi kan indbyde bredt til alle kirker i byen, og alle, der har lyst, kan komme. Det synes jeg, er helt fantastisk."

Samtidig er de kristne i Cambodja kendetegnet af en brændende iver efter at komme ud med evangeliet, og kirkerne oplever en stigende vækst i antallet af nye kristne.

"Det er inspirerende at mærke de nyomvendtes begejstring. At mærke på dem: Jeg har fået noget godt. Det

Mange cambodjanere har ikke kendskab til helt grundlæggende kristendom. Derfor er bibelundervisning så vigtig, som her på bibelskolen for præster og kirkeledere i Siem Reap

vil jeg gerne give videre: Det var sådan, arbejdet i Fjendeskoven startede. Det minder mig lidt om starten på masalarbejdet i Tanzania."

Lærer om dåb og nadver

Det har ikke været praksis i de cambodjanske kirker at fejre nadver, fortæller Axel Rye Clausen og peger på, at de også her har mulighed for at præge med en luthersk forståelse.

"Da vi kom til Siem Reap, havde flere kirker i provinsen brug for en helt praktisk indføring i, hvordan nadveren foregår. Hvordan

deler man rundt? Hvem skal have? Det vidste de ganske enkelt ikke. Jeg har prøvet at hjælpe dem i gang, og i dag er nadveren blevet en helt naturlig del af gudstjenesten."

Det samme gælder forholdet til barnedåb, fortæller LM-missionæren. Ikke på grund af teologiske uenigheder, men fordi kirken er så ung, og alle er førstegenerationskristne, har man ikke har nået at opbygge nogen traditioner endnu.

Et luthersk præg

Luthers tanke om, at Bibe-

len skal være tilgængelig for alle har været med til at vise Annelise og Axel Rye Clausen behovet for at fortælle bibelhistorier.

Mange kristne cambodjanere kender ikke de helt grundlæggende historier fra Bibelen om Abraham, Noa og Samson. De ved ikke, hvor Israel ligger, eller hvem Paulus skrev sine breve til. Derfor gør særligt Annelise meget ud af at inddrage helt enkel bibelfortælling, når hun er rundt til kvindemøder og ungdomsmøder i kirkerne.

"Det er meget vigtigt for

Axel Rye Clausen har fået oversat *Luther og Rosenius til khmer*. Han og hans kone Annelise været siden 2003 været ansat af LM som missionærer i Cambodja.

os, at bibelfortællingen er koblet sammen med den mere dybtgående bibelundervisning, så de får en bredere forståelse af det, de læser i Bibelen," understreger Axel Rye Clausen.

Han mener desuden, LM har stor mulighed for at præge cambodjansk kirkeliv, i og med missionær Kent Andersen nu underviser i systematisk teologi på bibelskolen i Phnom Penh. Et fag, han også har skrevet en lærebog til.

"Det er fantastisk, at vi har en underviser som Kent, der får lov til at komme helt i dybden med luthersk teologi og formidle nogle af de lutherske grundsandheder til de studerende. På den måde får det lutherske muligheden for at sætte sit præg på de kristne i Cambodja."

FOTO: THON KONG